מהדורה למורה – שאלה 5 – "ליבי במזרח": תרגול תשובה (רגיל)

דף התרגול מלמד לענות על השאלה בנוסח בגרות צעד אחר צעד: פירוק השאלה, תכנון, טענה–ביסוס–הסבר–סיכום, ובדיקת תשובה חלשה לפי המחוון. מומלץ לעבוד עם עמוד השאלה באתר ועם עמוד היצירה "ליבי במזרח".

מסלול רגיל: הגרסה הרגילה: כל הפריטים. מומלץ 30–40 דקות, אפשר לחלק לשני שיעורים.

מפתח תשובות

#	שאלה	תשובה / כיוון
1	מה השאלה מבקשת מכם לעשות?	א – להסביר כיצד הניגודים מבטאים את מצבו הנפשי של הדובר, ומהי ההכרעה בסוף השיר
2	כמה ניגודים כדאי לבחור ולנתח בתשובה?	ב – שניים לפחות
3	מספיק לכתוב "יש בשיר ניגודים", בלי להסביר מה כל ניגוד מבטא.	לא נכון – צריך להסביר איזה רגש או מצב כל ניגוד מבטא.
4	"דביר" הוא קודש הקודשים במקדש, ולא סתם אדמה.	נכון
5	לפי המחוון, החלק ששווה הכי הרבה נקודות הוא ה____ – דוגמאות מדויקות מהיצירה (8 נקודות).	ביסוס
6	איזה משפט הוא משפט הטענה הטוב ביותר לתשובה?	א – השיר בנוי כולו על ניגודים שממחישים נפש קרועה, ובסופו הדובר מכריע לטובת ציון.
7	איך בנוי השיר?	ב – שאלות של מצוקה ← הכרעה בסוף
8	מספרו את שלבי כתיבת התשובה לפי הסדר.	הסדר הנכון: ד → ה → ב → ג → א
9	התאימו בין הראיה מהיצירה לבין מה שהיא מוכיחה.	1–ד, 2–ג, 3–א, 4–ב

#	שאלה	תשובה / כיוון
10	מיינו כל משפט לתפקיד שלו בתשובה.	טענה: השיר בנוי על ניגודים שממחישים נפש קרועה. | ביסוס: בשורה הראשונה הלב במזרח והגוף בסוף מערב.، בשורה האחרונה: יקל לעזוב את ספרד, יקר לראות את עפר המקדש. | הסבר: המרחק הגיאוגרפי הוא גם מרחק נפשי בין הלב לגוף.، המעבר משאלות לקביעה מראה תנועה מהתלבטות להחלטה. | סיכום: כך שיר בן שש שורות מכיל מסע שלם של נפש.
11	בחרו טעות נפוצה אחת בתשובות על שאלה זו (למשל: להחמיץ את המבנה שאלות ← הכרעה) והסבירו איך נמנעים ממנה.	כל טעות נכונה מהרשימה בעמוד השאלה, ודרך מעשית להימנע ממנה.
12	כתבו משפט טענה משלכם, שעונה בדיוק על השאלה.	השיר בנוי כולו על ניגודים, והם ממחישים נפש קרועה: הגוף בספרד והלב בציון. בסוף השיר הקרע מוכרע – הדובר מוכן לוותר על כל טוב ספרד כדי לראות את עפר המקדש החרב.
13	לפניכם תשובה חלשה: "בשיר יש ניגודים כמו מזרח ומערב. המשורר גר בספרד והוא עצוב. הוא אוהב את ירושלים. זה שיר יפה." מה חסר בה לפי המחוון? כתבו שני תיקונים.	הטענה כללית ואינה מסבירה מה הניגודים מבטאים; ניגוד אחד בלי ניתוח, בלי ציטוט מדויק; אין התייחסות להכרעה בסוף (קל/יקר); אין מושגים (ניגוד, הקבלה, שאלה רטורית); "זה שיר יפה" אינו סיכום שחוזר לטענה.
14	ענו על שאלה 5: הסבירו כיצד הניגודים בשיר "ליבי במזרח" מבטאים את מצבו הנפשי של הדובר, ומהי ההכרעה שבסוף השיר.	טענה: הניגודים ממחישים קרע, והסיום מכריע לטובת ציון. ביסוס: לב/גוף, מזרח/מערב, חבל/כבל, קל/יקר (ציטוט קצר). הסבר: כל ניגוד מגביר את הקרע; שאלות רטוריות ← קביעה. המחוון (25 נק׳): טענה 5, ביסוס 8, הסבר 7, מושגים 3, מבנה ולשון 2.

כרטיס יציאה – כיוון

טענה ← ביסוס ← הסבר ← סיכום. ניגוד: לב/גוף, מזרח/מערב, קל/יקר – מבטא קרע וגעגוע.

לוודא

- נוסח השורות בדף בלי ניקוד – לוודא מול המקראה.

הדף מתאים לעמוד "שאלה 5 – "ליבי במזרח": תרגול תשובה" באתר. יצרה: רוית ראש בן ישי

שאלה 5 – "ליבי במזרח": תרגול תשובה – דף התלמיד/ה

מסלול: רגיל

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

חלק א' – מפרקים את השאלה

קראו את השאלה בעמוד השאלה באתר וענו: סמנו את התשובה הנכונה או השלימו.

1. מה השאלה מבקשת מכם לעשות?

א) להסביר כיצד הניגודים מבטאים את מצבו הנפשי של הדובר, ומהי ההכרעה בסוף השיר

ב) לכתוב את קורות חייו של המשורר ג) לתאר את ספרד

ד) לתרגם את השיר לעברית של היום

2. כמה ניגודים כדאי לבחור ולנתח בתשובה?

א) אחד בלבד ב) שניים לפחות ג) אף אחד – מספיק לסכם ד) את כל המילים בשיר

3. מספיק לכתוב "יש בשיר ניגודים", בלי להסביר מה כל ניגוד מבטא. ◯ **נכון** ◯ **לא נכון**

4. "דביר" הוא קודש הקודשים במקדש, ולא סתם אדמה. ◯ **נכון** ◯ **לא נכון**

5. לפי המחוון, החלק ששווה הכי הרבה נקודות הוא ה_____ – דוגמאות מדויקות מהיצירה (8 נקודות).

6. איזה משפט הוא משפט הטענה הטוב ביותר לתשובה?

א) השיר בנוי כולו על ניגודים שממחישים נפש קרועה, ובסופו הדובר מכריע לטובת ציון.

ב) השיר כתוב בעברית ויש בו שש שורות. ג) הדובר אוהב את ספרד.

ד) בשיר יש מזרח ומערב.

7. איך בנוי השיר?

א) קביעה ← שאלות ב) שאלות של מצוקה ← הכרעה בסוף ג) סיפור עם דמויות ודיאלוג

ד) שאלות בלבד, בלי תשובה

חלק ב׳ – מתכננים את התשובה

סדרו, התאימו ומיינו כדי לבנות תוכנית לתשובה.

8. מספרו את שלבי כתיבת התשובה לפי הסדר.

	שלב	מספר בסדר (1, 2, 3...)
א	סכמו: מה השיר אומר על געגוע וזהות?	
ב	הסבירו: איזה רגש כל ניגוד מבטא?	
ג	הראו את המעבר משאלות להכרעה בבית האחרון	
ד	טענה: "השיר בנוי על ניגודים המבטאים..."	
ה	בחרו שני ניגודים – צטטו מילים ספורות מכל אחד	

9. התאימו בין הראיה מהיצירה לבין מה שהיא מוכיחה.

#		האות שלי		התאמה
1	"לבי במזרח ואנכי בסוף מערב"	____	א	גם ציון וגם הדובר כבולים בשלטון זר
2	"איך אטעמה את אשר אוכל"	____	ב	הכרעה ערכית: עפר המקדש יקר מכל טוב ספרד
3	"ציון בחבל אדום ואני בכבל ערב"	____	ג	הקרע מוציא את הטעם מן היומיום
4	"יקל בעיני... יקר בעיני"	____	ד	לב מול גוף – מרחק שהוא גם נפשי

10. מיינו כל משפט לתפקיד שלו בתשובה.

מחסן מילים:

כך שיר בן שש שורות מכיל מסע שלם של נפש.

בשורה האחרונה: יקל לעזוב את ספרד, יקר לראות את עפר המקדש.

המרחק הגיאוגרפי הוא גם מרחק נפשי בין הלב לגוף.

המעבר משאלות לקביעה מראה תנועה מהתלבטות להחלטה.

השיר בנוי על ניגודים שממחישים נפש קרועה.

בשורה הראשונה הלב במזרח והגוף בסוף מערב.

טענה	ביסוס	הסבר	סיכום

11. בחרו טעות נפוצה אחת בתשובות על שאלה זו (למשל: להחמיץ את המבנה שאלות ← הכרעה) והסבירו איך נמנעים ממנה.

חלק ג׳ – כותבים ובודקים

כתבו בכתב ברור. בתשובה הארוכה: טענה, שתי דוגמאות (ציטוט של עד 8 מילים או תיאור רגע), הסבר לכל דוגמה וסיכום.

12. כתבו משפט טענה משלכם, שעונה בדיוק על השאלה.

13. לפניכם תשובה חלשה: "בשיר יש ניגודים כמו מזרח ומערב. המשורר גר בספרד והוא עצוב. הוא אוהב את ירושלים. זה שיר יפה." מה חסר בה לפי המחוון? כתבו שני תיקונים.

14. ענו על שאלה 5: הסבירו כיצד הניגודים בשיר "ליבי במזרח" מבטאים את מצבו הנפשי של הדובר, ומהי ההכרעה שבסוף השיר.

כרטיס יציאה

1. מהם ארבעת חלקי התשובה, לפי הסדר?

2. כתבו ניגוד אחד מהשיר ומה הוא מבטא.

3. השלימו: "בפעם הבאה שאענה על שאלה כזאת, אקפיד ל..."